

Barmhartigheid en gerechtigheid

Met het verdelen van de coronavaccins werd weer duidelijk dat de wereld oneerlijk verdeeld is. Rijke landen konden meer vaccins kopen dan armere landen. Voor dominees in Groningen voelt dat als onrecht: waar zijn recht en gerechtigheid in dit geval? 'Gelukkig is er beweging. Omdat het om mensen gaat', schrijft classispredikant Jan Hommes.

Jan Hommes

*'Zorgen over hamsteren van vaccins; arme landen staan achteraan'
'Nu het Westen het grootste deel van de westerse coronavaccins voor zichzelf heeft gereserveerd, zijn de arme landen aangewezen op de vaccins uit Rusland en China. Die voldoen graag aan de vraag, maar kunnen zij hun beloften waarmaken?'*

Begin dit jaar waren dit de krantenkoppen, omdat diverse rijke westerse landen heel veel vaccins inkochten. Sommige landen konden wel vier keer hun gehele bevolking vaccineren, terwijl arme landen achter het net

krijgen. We zien dat een tweedeling dreigt en het is weer het oude liedje dat je een grote mond en een grote beurs nodig hebt om aan je trekken te komen.'

Ik dacht aan het verhaal van de barmhartige Samaritaan. Dat gaat over iemand die uitgeput en hevig gewond aan de kant van de weg is achtergelaten. Voorbijgangers lopen er met een boog omheen vanwege een drukke agenda, andere noodzakelijk afspraken, schaamte, angst voor wat er uit voort kan komen als je hulp biedt en wellicht andere overwegingen. Er is één iemand die niet wegvlucht en helpt, zowel met geld als met daadwerkelijke hulp, en hij wordt voor degene aan de kant van de weg, de barmhartige.

Barmhartigheid is iets anders dan gerechtigheid. Hulpverleners kan barmhartig zijn, een project om een school te bouwen of een waterpomp in te richten in een land door (vak) mensen en middelen beschikbaar te stellen is belangrijk werk. Vluchtelingen opvangen in een kerk en dat verbinden met een vorm van kerkasiel, wordt al wat nadrukkelijker een tegenstem wanneer mensen

mensen hun leven zagen verwoest door acties vanuit de overheid, in het bijzonder de Belastingdienst.

Verantwoordelijkheid

De noodzaak om aandacht te besteden aan de verdeling van de vaccins, is voor mij meer dan een gevoel. U kent wellicht de uitspraak van Jezus 'dat de armen altijd onder ons zijn'. Daarmee wordt ons aangezegd dat we er altijd oog voor zullen moeten hebben, daartoe worden we opgeroepen. Dat heeft ermee te maken dat ieder mens op zichzelf waardevol is, als kind van God.

Dat betekent naar mijn overtuiging dat we voor elkaar een zekere verantwoordelijkheid dragen en worden opgeroepen om om te zien naar elkaar en niet onverschillig naast elkaar te leven. Dat gaat verder dan de opvatting dat iedereen vooral moet doen wat hij of zij voor zichzelf goeddunkt, als ik er maar geen last van heb.

De theoloog Samuel Wells beschrijft indrukwekkend hoe iemand naast een dakloze gaat zitten en probeert een gesprek aan te gaan. De dakloze is niet onder de indruk, heeft er ook geen zin in en probeert hem

Eerlijk zullen we alles delen

kun je aan mensen iets laat zien van Gods liefde. Trouw zijn aan elkaar is barmhartig en barmhartig zijn heeft alles te maken met trouw.

Inspiratiebron

Een inspiratiebron is wat mij betreft de viering van Pasen, begin april. Tijdens de Paaswake, de viering die op zaterdagavond de overgang markeert van Goede Vrijdag naar de Paasmorgen, liepen wij met onze wake-kaarsjes de kerk uit, de wereld in. Hier begint een spoor van licht dat wij deze wereld door willen trekken. Dat we die mogelijkheid hebben, viereen we met Pasen en daarmee spreken we uit dat we echt iets kunnen doen. De diepste ellende die mensen mensen kunnen aandoen, de dood van een onschuldige dwarsligger en een begeistert mens die onvoorwaardelijk omziet naar anderen, die dood heeft niet het laatste woord. Opstanding is het beste dat je met je leven kunt doen en dat is niet accepteren dat in onze wereld mensen worden vertrapt en verjaagd, niet voluit mens kunnen zijn. Soms kun je daar iets aan doen, heel vaak kun je daar iets tegenover zetten en dat is liefde, dat is wat ik van Huub Oosterhuis heb mee-gevoeld.

Zo heeft de mogelijkheid om te kunnen vaccineren en de noodzaak van een goede verdeling van vaccins een verbinding met barmhartigheid. En tegelijk is het soms noodzakelijk een stapje verder te gaan: gerechtigheid heeft te maken met benoemen en situaties duidelijk maken, het zoeken naar oorzaken en vooral structurele oplossingen oftewel 'rechtvaardige verhoudingen' in onze wereld.

Verbinding

De PKN spreekt over twee tafels: de tafel waaromheen wij brood breken en wijn delen, het Heilig Avondmaal vieren, en de tafel van de maaltijd met de mensen om ons heen, met al

die mensen die op ons pad komen op willekeurig welke plek. Die twee tafels zitten aan elkaar vast en zijn verbonden. Samen aan tafel gaan betekent elkaar zien als beelddrager van Gods liefde, zowel die man aan de kant van de weg als degene die langskomt. Het gaat er om dat we die tafels daadwerkelijk verbinden en daarmee duidelijk maken dat we vertrouwen hebben in het dóórbreken van het goede, de liefde, het licht dat met Pasen de vrije ruimte kreeg. Het gaat om leven en om gezien en gehoord worden.

Ik was wel blij met het signaal van een aantal voorgangers; het was goed dat zij onrustig werden van de berichten over een ongelijke verdeling van de vaccins. Het is belangrijk dat we die ongelijke verdeling aan de orde stellen en een rechtvaardige verdeling nastreven. Het is ook in ons belang dat iedereen in deze wereld wordt gevaccineerd, maar bovenal worden we (op)geroepen om trouw te zijn aan elkaar en om gerechtigheid na te streven. Gelukkig is er beweging. Omdat het om mensen gaat.

En zo maken we waar wat we soms zingen:
*Voor ieder van ons een plaats aan de tafel,
voor ieder van ons schoon water en brood,
een veilige plek, een plaats om te schuilen,
een plaats in Gods licht als tafelgenoot.*
(lied 388)

Fragment uit de Zeven werken van Barmhartigheid van de Meester van Alkmaar (1504), Rijksmuseum
Foto: wikimedia commons

Ds. Jan Hommes is classispredikant in de classis Groningen-Drenthe van de Protestantse Kerk Nederland.